

NORGES HØYESTERETT

Den 30. mai 2014 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Øie, Noer og Kallerud i

HR-2014-01125-U, (sak nr. 2014/945), straffesak, anke over beslutning:

A (advokat Lars Leversen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Anken gjelder lagmannsrettens beslutning om å nekte fremmet siktedes anke over en straffedom.
- (2) A ble 27. september 2013 satt under tiltale ved Oslo tingrett for overtredelse av straffeloven § 127 første ledd første straffalternativ og § 228 første ledd. Grunnlaget for tiltalen var at hun under en billettkontroll på en buss i Oslo 23. september 2013 utøvet vold mot billettkontrolløren.
- (3) Oslo tingrett avsa 29. januar 2014 dom med slik slutning:

"A, født 00.00.1969, dømmes for overtredelse av
- straffeloven § 127 første ledd første straffalternativ
- straffeloven § 228 første ledd
til fengsel i 21 – tjueen – dager, jf. straffeloven § 62 første ledd.

Varetekt kommer til fradrag med 2 – to – dager."
- (4) A anket over lovanvendelsen under skyldspørsmålet for så vidt gjaldt overtredelse av straffeloven § 127, bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for begge tiltalepostene og straffutmålingen.
- (5) Borgarting lagmannsrett traff 9. april 2014 beslutning om å nekte anken fremmet.

- (6) A har anket over den delen av beslutningen som gjelder lovanvendelsen knyttet til straffeloven § 127. I forsvarerens støtteskriv gjøres det gjeldende at begrunnelsen er mangelfull idet den etterlater tvil om lovanvendelsen er riktig.
- (7) *Påtalemyndigheten* slutter seg til lagmannsrettens beslutning.
- (8) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at utvalget kan prøve lagmannsrettens saksbehandling, jf. straffeprosessloven § 321 siste ledd. Dette omfatter blant annet om begrunnelsen for å nekte anken fremmet er tilstrekkelig, og om det ut fra retts- og bevissspørsmålene var forsvarlig å nekte anken fremmet etter en skriftlig og forenklet behandling, jf. Rt. 2012 side 1342 med henvisning til tidligere praksis.
- (9) Anken gjelder lagmannsrettens begrunnelse for å nekte fremmet lovanvendelsesanken, som knyttet seg til tiltaleposten om vold mot offentlig tjenestemann. Begrunnelsen er slik:
- "Når det gjelder anken over lovanvendelsen under skyldspørsmålet, viser lagmannsretten til at billettkontrollører etter fast praksis anses som 'offentlige tjenestemenn' i relasjon til straffeloven § 127. Dette fremgår motsetningsvis av forarbeidene til ny straffelov, hvor kretsen av de personer som beskyttes etter straffeloven 2005 § 155, er begrenset. Det fremgår av forarbeidene til bestemmelsen at blant dem som i fremtiden skal falle utenfor § 155, blant andre er 'ansatte i offentlig eid eller styrt persontransport, slik som bussjåfører ansatt i stat eller kommune og t-banekontrollører'. Det er etter rettspraksis ikke sondret mellom persontransport som drives direkte av det offentlige, og de tilfeller hvor persontransporten er skilt ut og lagt til et offentlig eid selskap som for eksempel Ruter AS. Lagmannsretten viser i denne sammenheng til Høyesteretts kjennelse inntatt i Rt. 1985 side 359.**
- Det har heller ingen betydning om Ruter AS i dette tilfellet har leid inn vektere fra Securitas til å foreta billettkontrollen. Disse er da gitt den samme myndighet til å foreta den tjenestehandlingen som en billettkontroll er, og de bærer legitimasjon som viser at de foretar kontrollen på vegne av Ruter AS."**
- (10) Spørsmålet er om begrunnelsen gir et adekvat svar på lovanvendelsesanken, jf. Rt. 2011 side 1590, eventuelt om det ut fra rettsspørsmålets art var uforsvarlig å nekte anken fremmet.
- (11) Straffeloven § 127 første ledd rammer den "som ved Vold søger at formaa en offentlig Tjenestemand til at foretage eller undlade en Tjenestehandling eller at hindre ham under en saadan, eller som medvirker hertil". Bestemmelsens tredje ledd likestiller med offentlige tjenestemenn "ved Jernbanerne ansatte Betjente, militære Vagter samt enhver, som efter Opfordring eller pligtmæssig yder en offentlig Tjenestemand Bistand".
- (12) I Rt. 1983 side 868 ble en bussjåfør ansatt i et offentlig eid aksjeselskap ikke ansett som en offentlig tjenestemann. Høyesterett pekte på at sjåfører er en yrkesgruppe som § 127 ikke særlig tar sikte på å beskytte, og at det overfor disse derfor må kunne legges vekt på at de er ansatt i et aksjeselskap og ikke i kommunen selv. Avgjørelsen er gitt generell rekkevidde og "innebærer at det ikke blir nødvendig å ta standpunkt til i det enkelte tilfelle hvor sterk dominans staten eller kommunen må ha i et aksjeselskap for at de ansatte i tilfelle skulle bli ansett likestilt med offentlige tjenestemenn". Høyesterett fravek med dette den rettsoppfatningen som lå til grunn for straffutmålingsdommen i Rt. 1982 side 1466.
- (13) Avgjørelsen i Rt. 1985 side 359, som lagmannsretten har vist til, gjaldt hvorvidt en trikkefører kunne anses som offentlig tjenestemann etter straffeloven § 127. Høyesterett kom til at så var tilfelle under henvisning til særregelen i § 127 tredje ledd. Om forholdet til Rt. 1983 side 868

uttalte førstvoterende at denne avgjørelsen "gjaldt en bussjåfør ansatt ved Bergen Sporveier A/S, en persongruppe som ikke kan henføres under bestemmelsen i § 127 tredje ledd".

- (14) Den foreliggende sak gjelder vold mot en person som utførte billettkontroll på en buss på vegne av Ruter AS. Dette selskapet er eid av Oslo kommune og Akershus fylkeskommune. Dersom den fornærmede hadde vært bussjåfør ansatt i Ruter AS eller i et privat firma som Ruter AS har inngått avtale med, ville hun ikke ha vært å anse som offentlig tjenestemann etter straffeloven § 127, jf. Rt. 1983 side 868. Spørsmålet er om vurderingen blir en annen for en billettkontrollør ansatt i eller innleid av Ruter AS.
- (15) Lagmannsretten har i sin beslutning bemerket at "billettkontrollører etter fast praksis anses som 'offentlige tjenestemenn' i relasjon til straffeloven § 127", men viser ikke til noen rettspraksis til støtte for sitt syn. Så vidt utvalget kan se, har ikke Høyesterett tatt stilling til om billettkontrollører på buss kan anses som eller likestilles med offentlige tjenestemenn. Også påtalemyndigheten ga for lagmannsretten uttrykk for at rettstilstanden hva gjelder billettkontrollører er uavklart, og at det er ønskelig med en rettslig avklaring.
- (16) Lagmannsretten bygger på en motsetningsslutning fra forarbeidene til straffeloven 2005 § 155, hvor det uttales at blant annet "ansatte i offentlig eid eller styrt persontransport, slik som bussjåfører ansatt i stat eller kommune og t-banekontrollører", vil falle utenfor § 155, noe som omtales som en innsnevring i forhold til gjeldende rett, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) side 329. Uttalelsen angir imidlertid ikke mer nøyaktig hvor innsnevringen finner sted; det er for eksempel ingen innsnevring i forhold til gjeldende rett at bussjåfører i offentlig eide aksjeselskaper faller utenfor, jf. Rt. 1983 side 868.
- (17) Lagmannsrettens begrunnelse for ankenektelsen kan etter dette ikke anses tilstrekkelig til å vise hvorfor anken over lovanvendelsen under skyldspørsmålet klart ikke kan føre frem. Nektelsen av å fremme anken over lovanvendelsen under skyldspørsmålet må etter dette oppheves.
- (18) Avgjørelsen er enstemmig.

S L U T N I N G:

Lagmannsrettens nektelse av å fremme anken over lovanvendelsen under skyldspørsmålet oppheves.

Ragnhild Noer
(sign.)

Toril M. Øie
(sign.)

Knut H. Kallerud
(sign.)

Riktig utskrift: